

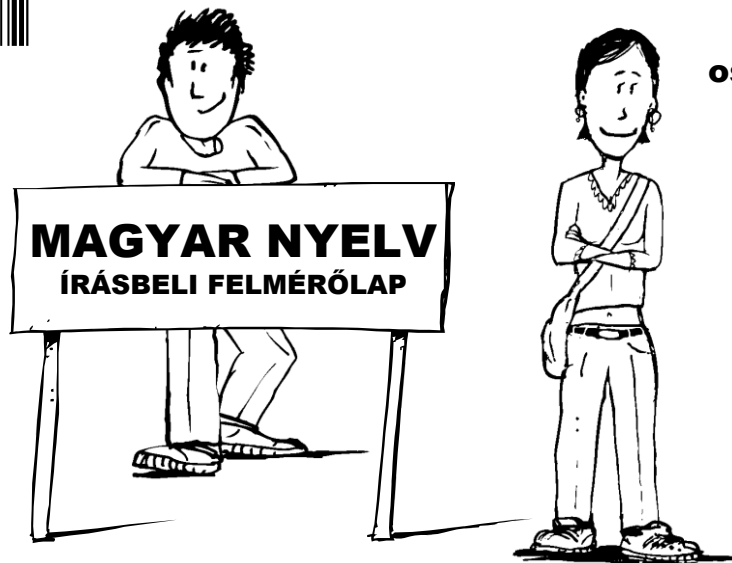
A tanuló kódszáma:

Državni izpitni center

9.

osztály

2024. május 7., kedd / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök: a tanuló által hozott kék vagy fekete töltőtoll vagy golyóstoll.

9. osztályos

ORSZÁGOS TUDÁSFELMÉRÉS

ÚTMUTATÓ A TANULÓNAK

Figyelmesen olvasd el ezt az útmutatót!

Kódszámodat ragaszd, illetve írd be a jobb felső sarokban levő keretbe!

Mielőtt a feladatok megoldásába kezdenél, óvatosan tépd ki a mellékletet, amelyen a szövegek találhatók!

Ezután figyelmesen olvasd el az egyes feladatok utasításait, és oldd meg a feladatokat!

Minden feladat esetében a választ az erre a célra kijelölt helyen írd a keretbe!

Írott betűkkel, olvashatóan írd, a helyesírási szabályoknak megfelelően!

Ha tévedtél, válaszodat húzd át, majd írd le a helyeset!

Az olvashatatlan válaszokat és a zavaros javításokat nulla ponttal értékeljük.

Ha valamelyik feladatot túl nehéznek találod, ne időzz sokat ott, inkább fogj hozzá a következő megoldáshoz!

Ha marad időd, a megoldatlan feladatokhoz később térj vissza!

Ha befejezted a munkát, még egyszer ellenőrizd a megoldásokat!

Bízzál önmagadban és képességeidben! Sok sikert kívánunk.

A felmérőlap terjedelme 16 oldal, ebből 2 üres.

MELLÉKLET AZ I. RÉSZHEZ

Humanoid robotoktól a filmes robothősökig: az Etele Pláza robotkiállításán jártunk

(1.) „Keresem” – válaszolja a kérdésre, hogy hol vásárolhatunk ágyneműt a plázában. Hatalmas szemeivel pislog, miközben a fejében (vagy a testében?) lévő adatbázisban lapozgat. Két-három másodperc is eltelik, mire kijelenti: „Megtaláltam. Kérlek, válassz a listából.” És a mellkasán lévő tablet méretű képernyőn megjelenik a Zara Home, a Jysk és a Yatas Bedding neve. Miközben beszél, kezeivel gesztikulál. Nem igazán úgy, mint egy ember, inkább mint egy rajzfilmfigura.

(2.) Az emberszerű, gyerekméretű robottal az Etele Pláza bevásárlóközpont 2. emeletén találkozhatunk az információs pult mellett. Bár ott két hús-vér ember is ül, a látogatók inkább a robottal próbálnak „beszédbe elegyedni”. A 2014-ben bemutatott, Pepper névre hallgató robot a 3. emeleten lévő World of Robots robotika-kiállításhoz akar kedvet csinálni, amely március 3-a óta várja a látogatókat, és három hónapig tart nyitva.

(3.) A kiállítóterben beszélő robotok zaja, kamaszok zsvaja és egy szorgalmas takarítórobot fogad bennünket. A terem túlsó végében a NASA egyik marsjárójának az életnagyságú makettjét állították ki, így megtapasztalhatjuk, mekkora is ez a hatkerekű jármű. Emellett néhány, filmekből ismert robot mását is láthatjuk testközelből, például a Men in Black-ből ismert Rosenburgét vagy a Star Wars című filmsorozat R2-D2 droidjának kicsinyített mását, de itt van a Terminátor című film legendás robotkarja is.

(4.) A kiállítás egyik legszórakoztatóbb szerkezete egy robotkutya, amely egy kutyaól mellett hever a nap nagy részében. Minden órában felébresztik, így mi is láthattuk, amint kutya módra szaladgál, vagy pedig két lábra áll. Több mint 11 km/h-s sebességgel tud szaladni, bevásárlás közben egy-két árucikket lehet a hátára tenni, vagy például egy ásványvizet palackot, ha sportolni megyünk. Nem utolsó szempont az sem, hogy kezdettől fogva szobatiszta, és nem hullatja a szőrét. Majd az idő eldönti, mennyire van szüksége az emberiségnek egy kutyát helyettesítő robotra.

(5.) A teremben látható néhány emberi névre keresztelt, ember formájú, úgynevezett humanoid robot is. Ilyen például Eva, aki egy repülőtéren információs robot, vagy Dean, aki a kínai és hongkongi felhőkarcolókban a lifteket kezeli, és vicceket is mesél. Ben, a mozgó robot fertőtlenítő oldatot permetez. Az indiai kormány a koronavírus visszaszorítására szinte minden kórházába vásárolt belőle egyet, és Ben jól vizsgázott. Lea pedig pincér, akinél leadhatjuk a rendelést, és aki egy tálcán ki is szállítja a rendelt ételt. A kiállítás készítői szerint ez a legnépszerűbb szervízrobot az Amerikai Egyesült Államokban, ugyanis éttermek ezrei vásároltak már belőle.

(6.) A falszövegekről sok érdekességet megtudhatunk a robotok fejlődéséről, többek közt azt, hogy a világ legelső robotja időszámításunk előtt 100–77 között készült, és fogaskerekekből álló szerkezet volt. A robotika azóta odáig fejlődött, hogy az elmúlt tíz évben forgalomba helyezték az első sofőr nélküli járművet, a legújabb fejlemény pedig a 2021-es Maxine, egy humanoid robot mesterséges intelligenciával.

(7.) A kutatók szerint 2040-re a robotok olyan okosak lehetnek, mint az emberek, és 2050-re az USA-ban állítólag legális lesz a robotokkal való házasságkötés. Nem biztos, hogy pont egy ilyen irányú változást szeretnénk látni a világban, azonban a házimunkában segítő, porszívózó robotok és az önvezető autók elterjedését mi sem ellenezzük.

(A <https://www.travelo.hu> nyomán. Letöltve: 2023. 3. 29-én.)

Isaac Asimov: Robbie (részlet)

George Weston... vasárnap délutánonként szokása szerint mindig kényelembe helyezte magát. Bőséges, jó ebéddel teli bendő, kellemes, puha, ütött-kopott pamlag, amelyen végignyújtózhat az ember, a Times legfrissebb száma, papucsba bújtatott láb, fedetlen mell – van-e ennél nagyobb kényelem?!

Így azután nem is nagyon örült, amikor a felesége benyitott a szobába, [...] szemét kitaróan a Lefébre-Yoshida-féle Marsexpedíció legfrissebb híreire függesztette (ezt az expedíciót¹ holdbeli támaszpontról szándékozták elindítani, és nagy reményeket fűztek hozzá), és úgy tett, mintha a felesége ott se volna.

Mrs. Weston két percig türelmesen, majd újabb két percig türelmetlenül várakozott, aztán végül is megtörte a csendet:

– George!

– Hmm?

– George, hallod? Letennéd, kérlek, egy percre azt az újságot?

Az újság zizegve a padlóra hullt, és Weston elgyötört arcát a felesége felé fordította.

– Mi baj, szívem?

– Tudod te nagyon jól, George. Gloriáról meg arról a szörnyű masináról van szó.

– Miféle szörnyű masináról?

– Ne tettezd magad, mintha nem tudnád, miről beszélek. Arról a robotról, amelyet Gloria Robbie-nak hív. Egy percre se hagyja magára azt a kislányt.

– Miért is hagyná? Hisz az a feladata, hogy vigyázzon rá. És különben is nem szörnyű masina, hanem a legeslegtökéletesebb robot, amit csak kapni lehet. Hogy a csudába ne, hisz vagy félévi jövedelmem ráment. De megéri, az alkalmazottaim közt se igen talállok okosabbat nála.

És már nyúlt is az újságért, de a felesége függőbb volt, elkapta előle.

– Most *rám* figyelj, George. Nem bízom a lányomat egy masinára, akármilyen okos is. Nincs lelke, és az ember sohase tudhatja, mi jár a fejében. Ki hallott még olyat, hogy egy gyereket egy fémszerkezet őrizetére bízzanak?

– Hát ez meg miféle új mánia? – fortyant fel Weston a homlokát ráncolva. – Már két éve van Gloria mellett, és eddig még nem láttalak aggódni miatta.

– Eleinte más szemmel néztem rá. Újdonságnak tekintetem, sok terhet levett a vállamról... amellet akkoriban ez amolyan divatos dolog volt. De most magam se tudom, hogy vagyok vele. A szomszédok...

– Mi közülük ehhez a szomszédoknak? Ide figyelj! A robotok sokkal, de sokkal megbízhatóbbak, mint a hús és vér nőrszök². Robbie-t kimondottan arra a célra szerkesztették, hogy kisgyerekekre vigyázzon. Az egész gondolkodásmódját ennek megfelelően állították be. Tehát szükségképpen hűséges, kedves, csupa szeretet. Masina, amelyet ilyennek készítettek. És ezt az emberekről bizony nem mondhatod el.

– De egyszer elromolhat. Valamilyen... – Mrs. Weston nem nagyon ismerte ki magát a robotok szerkezetében. – Valamilyen kis csavar meglazul benne, az egész szörnyű szerkezet az egyik pillanatról a másikra megőrül... és... és akkor... Mrs. Weston nem tudta rászánni magát, hogy befejezze a nyilvánvaló gondolatot.

(Isaac Asimov: *Én, a robot*. Budapest. Móra Kiadó. 1991. 14–15. o.)

¹ felfedező út ismeretlen, távoli helyre

² gyermekgondozónő

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai a *Humanoid robotoktól a filmes robothősökig: az Etele Pláza robotkiállításán jártunk* című szöveghez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a mellékelt szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Mi a szöveg fő célja? Karikázd be a legmegfelelőbb válasz betűjelét!

- A A robotika fejlődésének a bemutatása.
- B A robotok használati lehetőségeinek a bemutatása.
- C A robotok jelentette veszélyre való felhívás.
- D Az Etele Plázában látható robotkiállítás bemutatása.

(1 pont)

2. A szerző helyenként személyes megjegyzéssel is gazdagítja a bemutatást. Írj ki erre egy példát a 7. bekezdésből!

(1 pont)

3. Írd a vonalra, mi a neve a képen látható robotnak, és hol található ő!

(1 pont)

4. Pótold a kiállítás „személyi igazolványában” az adatokat!

Címe: _____

Pontos helyszíne: _____

Időtartama (mettől meddig?): _____

(3 pont)

FILM	ROBOT
Star Wars	
	robotkar

Az első robot a világon körülbelül ezer évvel ezelőtt készült. I H

(3 pont)

N 2 4 1 1 3 1 3 1 0 7

9. Írd az alábbi két szó mellé egy-egy rokon értelmű megfelelőjüket!

hever _____

szaladgál _____

(2 pont)

10. Írd ki a zárójelben megadott bekezdésből az adott jelentésnek megfelelő idegen szót!

Kézmozgással kíséri a beszédét (1. bekezdés): _____

(1 pont)

11. Magyarázd meg, szerinted miért tette a szerző az alábbi mondatban az aláhúzott részt idézőjelbe!

Bár ott két hús-vér ember is ül, a látogatók nem igazán vesznek róluk tudomást, inkább a robottal próbálnak „beszédbe elegyedni”.

(1 pont)

12. Képezz a zárójelben megadott főnevekből a mondatba illően új szavakat! Ha szükséges, toldalékkold is őket! Ügyelj a helyesírásra!

Kirándulásra _____ vizet szoktunk vinni.
(*palack*)

A sofőr két kézzel _____ a buszt.
(*kormány*)

(2 pont)

N 2 4 1 1 3 1 3 1 0 8

- D Mindkét szó felsőfokú melléknév.

(3 pont)

LAPOZZ!

A	B	C	D
3	1	1	1

[illegible]

N 2 4 1 1 3 1 3 1 1 1

II. RÉSZ

A II. rész feladatai a *Robbie* című műből vett részlethez kapcsolódnak. Figyelmesen olvasd el a szöveget (részletet), majd oldd meg a feladatokat!

1. Igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi állítások a mellékelt szövegre vonatkozóan? Karikázd be az I vagy a H betűt!

A szöveg egy dráma részlete, mert párbeszéd is van benne. I H

A szöveg cselekménye egy helyszínen játszódik. I H

A szöveg egyes szám első személyben íródott. I H

A szöveg cselekménye rövid időt ölel fel. I H

(2 pont)

2. A teljes mű (Robbie) terjedelme 23 oldal. Karikázd be a műfajának a betűjelét!

A népmonda

B elbeszélő költemény

C elbeszélés

D regény

(1 pont)

3. A teljes művet 1940-ben írta a szerző. Karikázd be, témája szerint milyen műről van szó!

A tudományos-fantasztikus mű

B krimi

C történelmi témájú mű

D szerelmi témájú mű

(1 pont)

4. Mikor (nap és napszak) és hol történik a részlet cselekménye? Írd a vonalra!

Idő: _____

Hely: _____

(2 pont)

(2 pont)

(1 pont)

(2 pont)

(1 pont)

(1 pont)

(1 pont)

9. Írd a vonalra, melyik szóval helyettesíthetjük az alábbi mondat aláhúzott szavát úgy, hogy a mondat jelentése ne változzon meg!

Hát ez meg miféle új mánia?

(1 pont)

10. A részlet első bekezdéséből írd ki az alábbi szavak rokon értelmű megfelelőjét!

gyomor _____

kanapé _____

(1 pont)

11. Írd a vonalra, kinek a szájából hangzik el az alábbi mondat az *Eleinte más szemmel...* kezdetű bekezdésben, és mit akar ezzel ő mondani!

„... sok terhet levett a vállamról.”

(1 pont)

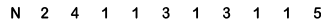
12. Isaac Asimov orosz író 1920-ban született, és 1992-ben hunyt el. Melyik magyar szerző volt a kortársa? Karikázd be a nevének a betűjelét!

- A Arany János
- B Jókai Mór
- C Szabó Magda
- D Petőfi Sándor

(1 pont)

A	B	C	D
2	2	1	1

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Üres oldal

Üres oldal